

Advies Onderwijs / Arbeidsmarkt

SEAN-advies nr. 68

- **ongevraagd advies**
- **vastgesteld in de vergadering van 14 oktober 2005**
- **uitgebracht op 25 oktober 2005 aan de voorzitter van het Samenwerkingsverband Noord Nederland**

Sociaal Economische Adviesraad Noord Nederland

Advies Onderwijs/Arbeidsmarkt

14 oktober 2005

In maart 2003 is door de SEAN het advies "Naar een lerende regio" uitgebracht.

Geconstateerd werd toen dat het grootste probleem in de aansluiting Onderwijs/Arbeidsmarkt in Noord Nederland ontstaat door een laag opleidingsniveau. Noord Nederland moet een lerende regio creëren waarbij ontwikkeling van individuen tot een maximaal opleidingsniveau – een zo hoog mogelijke kwalificatie via de initiële opleiding – centraal dient te staan. Na de initiële opleiding dient leren een voortdurende activiteit te worden in iemands leven. Het individu staat hierin centraal. De individuele ontwikkeling staat centraal. Onderwijs is een verantwoordelijkheid van het individu, de onderwijsinstelling en de werkgever. Dat is de basis.

De volgende beleidsaanbevelingen zijn (maart 2003) toen gedaan:

1. Duaal leren in het VMBO onderwijs en richt de aandacht op de aansluiting naar het MBO.
2. Iedereen minimaal een startkwalificatie en voorkom voortijdige schooluitval.
3. Doorbreek de bureaucratie van o.a. ESF en O&O fondsen en richt daarnaast een SNN stimuleringsfonds op wat kleinschalige experimenten en projecten ter oplossing van de knelpunten stimuleert.
4. Maak initiatieven, experimenten en projecten op het gebied van onderwijs / arbeidsmarkt inzichtelijk in een centrale regionale database zodat (delen van) initiatieven, experimenten en projecten elders in de regio overgenomen kunnen worden.
5. Creëer gemeenschappelijk draagvlak in de regio. Verantwoordelijkheden moeten van nationaal / sectoraal niveau ook naar regionaal niveau worden verlegd.

In de SEAN werkconferentie (februari 2004) rondom dit onderwerp werd bovenstaande door alle betrokkenen onderschreven maar bleek direct hoe moeizaam dit om te zetten is in gemeenschappelijke activiteiten, concrete initiatieven, experimenten en projectvoorstellen.

Kenniseconomie

Inmiddels is de Strategische Agenda van Noord Nederland door het SNN geschreven en heeft ook de SEAN in een advies haar toekomstvisie gegeven voor Noord Nederland. In de SNN-uitvoeringsagenda "De Koers verlegd" komt een apart kader voor Onderwijs en Arbeidsmarktbeleid in Noord Nederland en dat is ook nodig. Het woord kenniseconomie heeft inmiddels een plek ingenomen in de ontwikkeling van Noord Nederland. Kenniseconomie is een containerbegrip. Het betreft kennis in vroeg- en voorschoolse educatie, basisonderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, voortgezet onderwijs, hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs. En alle mogelijke combinaties onderling en met de wereld er om heen. Een kenniseconomie benut alle vormen en fasen optimaal! Om zowel op korte als op lange termijn een lerende regio te worden, te zijn en te blijven en in te kunnen springen op ontwikkeling, verandering en een antwoord te hebben op autonome processen zoals vergrijzing, verandering van bedrijvigheid etc. De transitie naar een kenniseconomie moet leidend zijn voor alle partijen.

In dit advies richt de SEAN zich op proces en uitvoer van de aansluiting tussen bedrijfsleven en middelbaar beroepsonderwijs ((V)MBO). Hierbij definiëren we de volgende doelgroepen:

- 0-23 jarigen, de kinderen en jongeren in initieel onderwijs. Gegevens zijn bekend bij consultatiebureau, onderwijsinstelling, schoolinspectie en gemeente.
- Werkloze werkzoekenden die (bij)scholing behoeven. Gegevens zijn bekend bij CWI en gemeenten.
- De werkende die her-, bij- of omscholing behoeft. Gegevens zijn bekend bij werkgever / branche.
- De inactieven (bijvoorbeeld (allochtone) vrouwen die thuis de zorg voor de kinderen op zich nemen en nergens staan ingeschreven en niet in beeld zijn). Buiten beeld.

De stand van zaken

In de zomer van 2005 is door het SEAN secretariaat een veldtocht gemaakt langs partijen in het veld met de vraag "Wat is de stand van zaken m.b.t. de knelpunten Onderwijs/Arbeidsmarkt".

De gesprekken zijn gevoerd met werkgevers- en werknemersorganisaties, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, CWI, gemeenten, een RAP en een onderzoeksinstituut in de Noord Nederland.

Dit leidde tot de volgende bevindingen.

1. De knelpunten in de aansluiting Onderwijs/Arbeidsmarkt zijn niet veranderd.
2. Wel zijn partijen druk bezig met het aanpakken van de knelpunten! De meeste betrokkenen ervaren dit echter als hap-snap en het is niet duidelijk wat er verder speelt en wat anderen doen.
3. Er is behoefte aan verbreding, kwaliteitsslagen en gezamenlijkheid op het niveau van proces en uitvoer.
4. Er is behoefte aan netwerken en relatiebeheer op maatschappelijk niveau; het uiteindelijke gemeenschappelijke belang.
5. Er is behoefte aan gezamenlijke prestatieindicatoren. Wat willen we gezamenlijk bereiken; hoe gaan we dat dan bereiken en bereiken we dat ook (meten).
6. Het begrip regievoerder wordt niet eenduidig gebruikt. Er is geen behoefte aan een "baas", maar een ondersteunende netwerkbeheerder die het netwerk "levend" houdt.
7. Er ontstaat meer flexibiliteit bij partijen en tussen partijen. Voorbeelden: ROC's worden flexibeler in hun instroommomenten; gemeenten geven gemakkelijker een subsidie mee aan werkzoekenden etc.
8. Er is bewustwording dat partijen die een bijdrage moeten leveren divers zijn in posities, verantwoordelijkheden en verantwoording afleggen. Ook is er meer wederzijds begrip voor de wettelijke kaders waarin de verschillende partijen moeten opereren en de financieringsstromen.

Conclusie

Geconstateerd kan worden dat er een hele slag is gemaakt in het veld van de aansluiting Onderwijs / Arbeidsmarkt. Het thema wordt, in verhouding tot 2003, door alle partijen als een overzichtelijk probleemgebied ervaren met bekende partijen. Over de problemen en knelpunten is men het eens en ook over de doelen. Men mist echter samenhang en afstemming, een gestructureerde lange termijn aanpak, synergie in samenwerking en duidelijkheid in de inzet van middelen. Er is behoefte aan een nauwere samenwerking en grotere betrokkenheid van partijen op regionaal niveau. Commitment komt in de plaats van vrijblijvendheid in de samenwerking. Niet het onderwijs maar het individu en de loopbaan moeten centraal staan. Competentiegericht onderwijs om maximale ontwikkeling en ontplooiing van het individu te faciliteren.

De SEAN adviseert de betrokken partijen zich te richten op de volgende punten:

1. Prestatie indicatoren.
De SEAN adviseert gezamenlijke prioritaire concrete prestatieindicatoren te benoemen en te onderschrijven door alle betrokken partijen in Noord Nederland. Deze prestatieindicatoren zijn een gezamenlijk belang en een gezamenlijk doel. Men moet zich wel beperken tot maximaal 5 indicatoren en deze moeten meetbaar zijn. Met bij aanvang een 0-meting wordt jaarlijks de voortgang van een prestatieindicator gemeten. Voorwaarde hiervoor is dat alle betrokken informatie aanleveren om dit te realiseren.
De velden waarop de prestatieindicatoren worden benoemd moeten aanspreken.
Voorbeelden: schooluitval, niveau startkwalificaties, scholing werkenden, aantal stageplaatsen, etc.
Jaarlijks kan men besluiten welke doelen men zich stelt en of de prestatieindicatoren nog actueel zijn.

2. Rollen, taken en bijdragen.
Alle betrokken partijen hebben een (veelal wettelijke) taak. Het is belangrijk dat iedere partij zijn eigen rol, taken en bijdrage formuleert bij de indicatoren en deze duidelijk maakt aan de andere betrokkenen. Men weet dan wat men van elkaar kan verwachten, wat de respectievelijke bijdragen zijn en waar ieders problemen kunnen zitten. Men kan en moet elkaar aanspreken. Er is geen sprake (meer) van vrijblijvendheid.
3. De organisatie.
De SEAN ziet de organisatie van een dergelijk proces op noordelijk niveau. Immers de arbeidsmarkt(en) laten zich niet vatten in gemeentelijke of provinciale grenzen. Al eerder heeft de SEAN zich uitgesproken over het in stand houden van een Noordelijk Arbeidsmarkt Platform (NAP); het is van belang voor een aaneensluitend arbeidsmarktbeleid dat de aanwezige kennis in het Noorden wordt gedeeld en benut om tot maximale resultaten te komen. Voor het voorzitterschap ziet de SEAN een rol weggelegd voor het SNN. Als de prestatieindicatoren worden vastgelegd in "De koers verlegd" lijkt dit een logisch gevolg. In het NAP kan dan halfjaarlijks worden gesproken over de voortgang, de prestatieindicatoren, knelpunten, bijstellingen, rollen, taken, middelen etc.
4. De partijen.
De betrokken partijen zijn: de provincies, representatieve gemeentelijke afvaardiging via de RAP's, het CWI, MKB, VNO-NCW, FNV, CNV, UWV en afvaardiging van VMBO en ROC's. Zij zijn de deelnemers aan het Noordelijk Arbeidsmarkt Platform. Het SNN vervult de voorzittersrol en de netwerkbeheerdersrol tussen betrokkenen; het SNN bewaakt de voortgang van de afspraken. Het volledige platform is probleem eigenaar.
5. De middelen.
Na de keuze van prestatieindicatoren is het van belang dat er middelen worden vrijgemaakt om initiatieven te ondersteunen die binnen de gestelde doelen vallen. Deze middelen kunnen uit subsidiestromen komen, maar ook uit inzet en acties vanuit betrokken partijen. Al eerder is in de advisering gesproken over de ESF gelden en de O&O fondsen. Zeker voor wat betreft deze laatste blijft het belangrijk dat de regio in gesprek blijft gaan met de O&O fondsen om specifieke inzet voor het noorden te blijven onderzoeken.